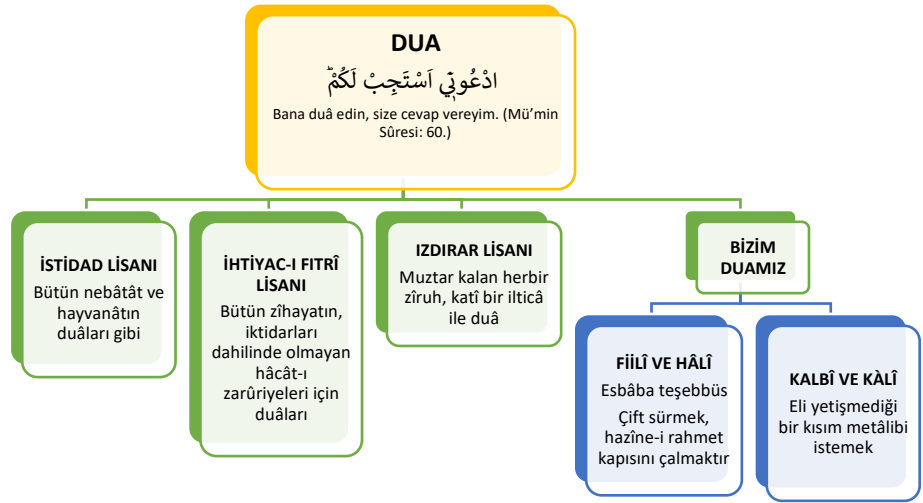

Modül (öneri) No	358
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Dua
Modül (Alt konu)	Dua ve Çeşitleri
Amaçlar	- Dua çeşitlerini tanımlar, - Duânın bir ubûdiyet olduğunu kavrar, - Duayı hayatının bir parçası haline getirir
Süre	40 dakika
Seviye	Seviye-2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Sınıflama, Mektup Yazma
Materyal ve Teknoloji	Mektup zarfı ve kâğıdı, kalem
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	1. YÖNTEM: SINIFLAMA İLKELER Duâ bir ubûdiyettir; ubûdiyet ise, semerâtı uhreviyedir. Dünyevî maksadlar ise, o nevi duâ ve ibâdetin vakitleridir; o maksadlar, gâyetleri değil.

- Belıyyelerin istilâsı ve muzır şeylerin tasallutu, bâzı duâların evkât-ı mahsusalarıdır ki, insan o vakitlerde aczini anlar; duâ ile, niyaz ile Kadîr-i Mutlakın dergâhına ilticâ eder.
- Duâ çok edildiği halde, belıyyeler def' olunmazsa, denilmeyecek ki, "Duâ kabul olmadı." Belki denilecek ki, "Duânın vakti, kazâ olmadı." Eğer Cenâb-ı Hak, fazl ve keremiyle, belâyı ref' etse, nurun alâ nur, o vakit duâ vakti biter, kazâ olur.
- Duâ, bir sırr-ı ubûdiyettir. Ubûdiyet ise, hâlisen livechillâh olmalı. Yalnız aczini izhâr edip, duâ ile Ona ilticâ etmeli; Rubûbiyetine karışmamalı. Tedbiri Ona bırakmalı, hikmetine itimad etmeli, rahmetini ittiham etmemeli.

YÖNTEMİN SÜRECİ

- Öğretmen katılımcıları iki gruba ayırır.
- Gruplara metni dağıtır ve okumalarını ister.
- Gruplardan birisine metinden dua ile ilgili ilkeler çıkarma görevi verir. Diğer gruba da dua çeşitlerini sınıflandırmasını ister.
- İlkeleri hazırlayan gruptan hazırladıklarını tahtaya yazmalarını ister. Diğer gruptan da yaptıkları sınıflamayı tahtaya geçirmelerini ister. Gerekli değerlendirmeler ve ilkeler ile sınıflama arasında eşleştirmeler yapılır.

2. YÖNTEM: MEKTUP YAZMA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبدًا

Aziz kardeşim Zübeyir Hikmet

Göndermiş olduğunuz mektubunuzu aldım. Urfa'da havaların çok sıcak olduğunu ifade etmişsiniz. Yağmursuzluk sebebiyle yağmur duasına çıktığınızı fakat yağmursuz döndüğünüzü, böylece de kuraklık ve kıtlık endişelerinden bahsetmişsiniz. Dualarınızın kabul olmadığını söylemişsiniz.

Öncelikle kardeşim Zübeyir geçmiş olsun. Allah tez zamanda bu endişelerinizi gidersin.

Şimdi "Yağmursuzluk, o ibâdetin vaktidir; yoksa, o ibâdet ve o duâ, yağmuru getirmek için değildir. Eğer sırf o niyet ile olsa, o duâ, o ibâdet hâlis olmadığından, kabule lâyık olmaz. Nasıl ki, güneşin gurûbu, akşam namazının vaktidir; hem güneşin ve ayın tutulmaları, kûsûf ve husûf namazları denilen iki ibâdet-i mahsusanın vakitleridir. Yoksa, o namaz, açılması ve ne kadar devam etmesi, münecim hesâbiyle muayyen olan ay

ve güneşin husûf ve küsûflarının inkişafı için değildir. Aynı onun gibi, yağmursuzluk dahi, yağmur namazının vaktidir.

Eğer duâ çok edildiği halde, beliyeler def' olunmazsa, denilmeyecek ki, "Duâ kabul olmadı." Belki denilecek ki, "Duânın vakti, kazâ olmadı."

Beliyyelerin istilâsı ve muzır şeylerin tasallutu, bâzı duâların evkât-ı mahsusalarıdır ki, insan o vakitlerde aczini anlar; duâ ile, niyaz ile Kadîr-i Mutlakın dergâhına ilticâ eder.

Eğer Cenâb-ı Hak, fazl ve keremiyle, belâyı ref' etse, nurun alâ nur, o vakit duâ vakti biter, kazâ olur."

YÖNTEMİN SÜRECİ

- Öğretmen katılımcılara metni dağıtır.
- Öğretmen ve katılımcılar metni birlikte okurlar.
- Öğretmen katılımcılardan metin merkezli bir mektup yazmalarını ister.
- Mektup yazarken iki tarz takip edilebileceği öğretmen tarafından ifade edilir. Birincisi, metinden anladıklarını başka bi arkadaşına aktarmak şeklinde ikincisinde ise kurgu ile yaşanmış veya yaşanması muhtemel bir olaya cevap niteliğinde yazılabilir.

Ölçme ve Değerlendirme

EŞLEŞTİRME

- Öğretmen tarafından metin içerisindeki dua çeşitleri tablo haline getirilir.
- Katılımcılardan dualar ile örneklerini eşleştirmesi istenir.

1. İSTİDAD LİSANI	A. esbâba teşebbüs: çift sürmek, hazîne-i rahmet kapısını çalmaktır
2. İHTİYAC-I FITRÎ LİSANI	B. bütün zîhayatın, iktidarları dahilinde olmayan hâcât-ı zarûriyeleri için duâları
3. IZDIRAR LİSANI	C. bütün nebâtât ve hayvanâtın duâları gibi
4. FİİLÎ VE HÂLÎ	D. muztar kalan herbir zîruh, katî bir ilticâ ile duâ
5. KALBÎ VE KÂLÎ	E. eli yetişmediği bir kısım metâlîbi istemek

CEVAPLAR: 1-C, 2-B, 3-D, 4-A, 5-E

İlişkili metinler

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Dua bir ubudiyettir; ubudiyet ise, semeratı uhreviyedir. Dünyevî maksatlar ise, o nevi dua ve ibadetin vakitleridir; o maksatlar, gayeleri değil.

Meselâ, yağmur namazı ve duası bir ibadettir. Yağmursuzluk, o ibadetin vaktidir; yoksa o ibadet ve o dua, yağmuru getirmek için değildir. Eğer sırf o niyet ile olsa, o dua, o ibadet halis olmadığından, kabule lâayık olmaz.

Nasıl ki, güneşin gurubu, akşam namazının vaktidir; hem güneşin ve ayın tutulmaları, küsuf ve husuf namazları denilen iki ibadet-i mahsusanın vakitleridir. Yani, gece ve gündüzün nuranî ayetlerinin nikablanmasıyla bir azamet-i İlâhiyeyi ilâna medar olduğundan, Cenab-ı Hak, ibadını, o vakitte bir nevi ibadete davet eder. Yoksa, o namaz, açılması ve ne kadar devam etmesi, müneccim hesabıyla muayyen olan ay ve güneşin husuf ve küsüflarının inkişafı için değildir.

Aynı onun gibi, yağmursuzluk dahi, yağmur namazının vaktidir. Ve beliyyelerin istilâsı ve muzır şeylerin tasallutu, bazı duaların evkat-ı mahsusalarıdır ki, insan o vakitlerde aczini anlar; dua ile, niyaz ile Kadîr-i Mutlak'ın dergâhına iltica eder. Eğer dua çok edildiği hâlde, beliyyeler defolunmazsa, denilmeyecek ki "Dua kabul olmadı." Belki denilecek ki, "Duanın vakti, kaza olmadı." Eğer Cenab-ı Hak, fazl ve keremiyle, belâyı ref etse, nurun alâ nur, o vakit dua vakti biter, kaza olur.

Demek dua, bir sır-ı ubudiyettir. Ubudiyet ise, halisen livechillâh olmalı. Yalnız aczini izhar edip, dua ile Ona iltica etmeli; rububiyetine karışmamalı. Tedbiri Ona bırakmalı, hikmetine itimad etmeli, rahmetini ittiham etmemeli.

Evet, hakikat-i hâlde, âyât-ı beyyinatın beyanıyla sabit olan: Bütün mevcudat, her birisi birer mahsus tesbih ve birer hususî ibadet, birer has secde ettikleri gibi; bütün kâinattan dergâh-ı İlâhiyeye giden, bir duadır.

Ya istidat lisanıyladır; bütün nebatatın duaları gibi ki, her biri lisan-ı istidadıyla Feyyaz-ı Mutlak'tan bir suret talep ediyorlar ve esmasına bir mazhariyet-i münkeşife istiyorlar.

Veya ihtiyac-ı fitrî lisanıyladır; bütün zîhayatın, iktidarlara dahilinde olmayan hâcât-ı zaruriyeleri için dualarıdır ki, her birisi o ihtiyac-ı fitrî lisanıyla Cevad-ı Mutlak'tan idame-i hayatları için bir nevi rızık hükmünde bazı metalibi istiyorlar.

Veya lisan-ı ıztırarıyla bir duadır ki, muhtar kalan her bir zîruh, kat'î bir iltica ile dua eder, bir hâmî-i meçhulüne iltica eder, belki Rabb-i Rahîm'ine teveccüh eder.

Bu üç nevi dua bir mâni olmazsa daima makbuldür.

Dördüncü nevi ki, en meşhurdur, bizim duamızdır. Bu da iki kısımdır: Biri fiilî ve hâlî, diğeri kalbî ve kâfidir.

Meselâ, esbaba teşebbüs, bir dua-i fiilîdir. Esbabın içtimai, müsebbebi icad etmek için değil, belki lisan-ı hâl ile müsebbebi Cenab-ı Hak'tan

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

istemek için bir vaziyet-i marziye almaktır. Hatta çift sürmek, hazine-i rahmet kapısını çalmaktır. Bu nevi dua-i fiilî, Cevad-ı Mutlak'ın isim ve ünvanına müteveccih olduğundan, kabule mazhariyeti ekseriyet-i mutlakadır.

İkinci kısım, lisan ile, kalp ile dua etmektir; eli yetişmediği bir kısım metalibi istemektir. Bunun en mühim ciheti, en güzel gayesi, en tatlı meyvesi şudur ki: Dua eden adam anlar ki, birisi var; onun hâtırât-ı kalbini işitir, her şeye eli yetişir, her bir arzusunu yerine getirebilir, aczine merhamet eder, fakrına meded eder.

(Sözler, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul-2023, s. 354)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²
وَأَخِرُ دَعْوِهِمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ³

² Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

³ Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)